

טעם שעשה יעקב ליוסף כתונת פסים

ובעיקר מה דעשה יעקב ליוסף כתונת פסים פרש"י שם (ד"ה משקל שני סלעים) וז"ל "בתלמידי רבינו יצחק הלוי מצאתי כתונת פסים - סביב פס ידו נתן מילת, ולא כל הכתונת" והנה ברש"י בחומש אצלינו כתב לפרש וז"ל פסים לשון כלי מלת, כמו (אסתר א ו) כרפס ותכלת, וכמו (שמואל ב' י"ח) כתונת הפסים, דתמר ואמנון" ולכא"ו מדברי רש"י בחומש נראה דלא פ"י בתלמידי ר' יצחק שהרי לדבריו פסים היינו חומר הכותונת. אמנם יעו"י ברלב"ג שם שכתב לפרש וז"ל כתונת פסים לבוש מצבעים מתחלפים היה דרך משל כשיעור פסת יד מצבע אחד וכן תמשך להיות מצבעים רבים" ומבואר דהבין בתלמידי ר' יצחק דהוא ע"ש פס היד.

וביאר הצפנת פענח דהנה יעו"י יומא ע"ב ע"א וע"ב "וא"ר חמא בר חנינא מאי דכתיב את בגדי השרד לשרת בקדש ... רבי שמואל בר נחמני אמר דבי רבי שמעון תנא בגדים שגורדין אותן כברייתן מכליהן (כשהיו חותכין אותן בגרדין שלהן מתוך כלי אריגתן היו עושים כברייתן חלולין כדרך לבישתן ולא כשאר יריעה שצריך שוב לחתכה למדת הלבוש ולתפור במחט - רש"י) ומשרדין מהן כלום (ומשיירין מהן מקצת שאינו ארוג עמהן, וזהו לשון שרד - רש"י) מאי היא (אותו שיו"ר - רש"י) ריש לקיש אמר אלו מעשה מחט (מקצתו היה נארג בפני עצמו ומחברו במחט - רש"י) מיתבי בגדי כהונה אין עושיין אותן מעשה מחט אלא מעשה אורג שנאמר מעשה ארג אמר אביי לא נצרכה אלא לבית יד שלהם כדתניא בית יד של בגדי כהונה נארגת בפני עצמה ונדבקות עם הבגד ומגעת עד פיסת היד". ומבואר א"כ שהבית יד של בגדי כהונה היה נארג בנפרד מכל הבגד ורק לבסוף היו מחברים אותו עם כל הבגד ע"י מחט ולא באריגה.

וביאר הצפנת פענח דיעקב רצה ליתן ליוסף בגד כהונה וע"כ הביא לו את כתונת הפסים שהיא רק עד הבית יד וכמו שפ"י תלמידי ר' יצחק שהביא רש"י בשבת והטעם לזה הוא משום שיוסף היה בכור לאמו והוצרך לפדותו ואע"פ שאף יעקב היה כהן וא"כ אי"צ בפדיון מ"מ זה שנעשה יעקב לכהן הוא רק לאחר שהודה לו עשו על הברכות והיינו אף על מכירת הבכורה ואז הוא נהיה כהן וזה היה לאחר שנולד יוסף וממילא כשנולד יוסף עדיין היו צריכים לפדותו דלא היה יעקב כהן וממילא רצה יעקב ליתן ליוסף את הבגד של הכהונה לומר שהוא הכהן מכל בכוריו.

והנה לעיל האריך הצפנת פענח (והבאנו מקצת מדבריו בפרשת חיי שרה בגדרו של אברהם אבינו) דענין היד האמורה בתורה היינו תפילין של יד ואברהם אבינו שאמר הרימותי ידי היינו הנחת תפילין ודימה זאת לאהרן שהוא ג"כ קיבל תורה בלא יגיעה אלא שהוסיף שם שאברהם אבינו הניח אף תפילין של יד ולא כאהרן שהניח רק של ראש וביאר שם דענין התפילין של יד הוא לקשר את המעשה עם המחשבה וזה היה רק אצל אברהם ולא אצל אהרן וכאן הרחיב מעט בענין זה דאף שתמיד צריכים להניח ב' התפילין והיינו לקשר את המעשה עם המחשבה ואת הלב עם המוח ושל ראש דהיינו מוח לבד הוי פלאג ואי"ז כדבעי ואף דקי"ל תפילה של יד אינה מעכבת של ראש ושל ראש אינה מעכבת של יד וא"כ מבואר דתרתני נינהו ואינם שייכים זל"ז מ"מ כ"ז הוא רק היכן שעתה אין לו אפשרות להניח שניהם דלמה ניח מלקיים מצוה אחת אך היכן דאין לו אפשרות בכלל וכגון שאין לו יד בזה אמרו בתוספתא (פ"ו הלכה ו') דתפילה של יד מעכבת לשל ראש וכמבואר אף בש"ס בבב"י (מנחות ל"ז ע"א) דמי שאין לו זרוע פטור מן התפילין וכוננת הגמ' אף משל ראש דלכא"ו דזה שפטור בשל יד הוא לכא"ו פשיטא כיון שאין לו אפשרות ולמה צריך לומר שהוא פטור (ולכא"ו היה מקום לחייבו על היד השניה כיון שהיא ידו ואולי מיירי באין לו ב' ידים ואם יש לו יד אחת מחוייב להניח עליה התפילין וממילא ע"כ מיירי ב' ידים וא"כ פשיטא וע"כ מיירי בשל ראש דכיון דלא בתורת תשי"י אינו בתורת שת"ר).

ומזה שחייב תפילין של ראש תלוי במציאות היד והיינו דאם אין חיוב של יד אין אף חיוב של ראש אנו מבינים דענין זה של לקשר את המעשה עם המחשבה הוא לעיכובא אך כ"ז הוא דוקא בגבולין אך במקדש הגדרים הם אחרים שהרי שם הניחו רק של ראש ולא של יד (ואמנם היה מקום לדון דשם הוא פטור חיזוני מעצם הדבר והיינו דהיה לאדם חיוב להניח של יד אלא דלא יכול להניח משום דיש דין חציצה שדוחה את מצות תפילין משא"כ היכן דאין לו יד א"כ אין לו חיוב כלל) והביא הצפנת פענח ב' מקורות דענין עבודת כהנים הוא בעיקר במחשבה וממילא מובן דאצלם שייך שיהיה גדר של תפילין של ראש ללא של יד כיון דביאר דתשי"י הוא מעשה וענינו לקשר המעשה עם המחשבה ואצל כהנים העיקר הוא המחשבה וע"כ אי"צ לקשר את המעשה עם המחשבה אלא סגי במחשבה בעלמא.

וממילא מבואר שיעקב עשה לו כתונת פסים והיינו הבית יד וכמו הכהן ושם הוא דין לעשותו בנפרד והיינו כמו שנתבאר לעיל דאצל הכהנים המעשה והמחשבה הם ב' דברים נפרדים ודלא כמו כל בית ישראל וממילא מובן למה הבית יד שהוא כנגד המעשה הוא בנפרד מכל הבגד.

גדרו של יוסף

כתיב (בראשית ל"ט, ו) "ויעזב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה" ולעיל מיניה כתב הצפנת פענח לדון הרבה בהאי ענינא של יפת תואר וטובת מראה מאוד. ולעיל הבאנו בפרשת חיי שרה מש"כ לענין שרה דלא כתוב אצלה אלא יפת מראה את וביאר הצפנת פענח דענין תואר הוא באיברים ואילו שרה הייתה אילונית שאין לה דדים וממילא אין לה יופי באברים כמבואר בכמה מקומות דענין הדדים הוא היופי, יעו"י לעיל. ואף אצל רבקה כתיב טובת מראה מאוד ולא כתוב שהייתה יפת תואר וביאר דענינו של יצחק אינו זכירה שהרי אפרו צבור ע"ג המזבח ואי"צ לזוכרו אלא לראותו וזה הגדר של טובת מראה מאוד דהיא ראויה ליצחק יעו"י שהאריך. ובאמת הוא תימה דבכל התורה לא נזכר על איש שהוא יפה ויוסף הוא יחידי בזה והלא דבר הוא אמאי שינתה התורה וכתבה את ענין היופי על יוסף בשונה משאר הדמויות שבתורה שלא מצינו כזה כלל.

וביאר הצפנת פענח דישנם עשר ספירות ובי' מהספירות הללו הם נצח והוד ונצח הוא בצד ימין וכמש"כ (תהלים ט"ז, י"א) "נעימות בימינך נצח" והוד הוא בשמאל כמש"כ (דניאל י"ח, ה) "והודי נהפך עלי למשחית" והביאור בזה הוא דנצח הוא מצד החסדים ואילו הוד הוא מצד הגבורות. ונצח והוד שוים הם בפרצוף ועל גביהם עומדת התפארת וכשהנצח גובר אז הוא מידת הרחמים ואילו כאשר ההוד גובר היינו מידת הדין ואצל יוסף ב' השוקיים היו שוים והיינו דלא גבר לא הנצח ולא ההוד.

וביאר בזה דהנה איתא בנדרים ט' ע"ב "דתניא, אמר שמעון הצדיק: מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום, וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים, אמרת לו בני מה ראית להשחית את שערך זה הנאה אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה? העבודה שאגלחך לשמים מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי לו בני כמורך ירבו נזירי בישראל עליך הכתוב אומר איש... כי יפלא לנדור נדר נזיר להזיר לה"י

ומבואר שזוהי נחלם ביצרו ולא השאירו כלל אלא ביטל לגמרי וכן מצינו בדוד המלך בירושלמי ברכות פ"ט "אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב דכתיב [נחמיה ט ח] ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמר רבי אחא והפסיד אלא [נחמיה ט ח] וכרות עמו הברית והחסד וגומר. אבל דוד לא היה יכול לעמוד בו והרגו בלבבו. מאי טעמא [תהילים קט כב] ולבי חלל בקרבי"

מבואר דוד הרגו ליצה"ר והיינו ביטול גמור משא"כ אברהם לא היה כן אלא לבבו היה נאמן וכן היה דרגתו של יוסף דלא הרגו ליצה"ר אלא שחטו ליצה"ר וכמבואר בסוכה נ"ב ע"א "כדרש רבי יהודה לעתיד לבא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים" וענין השחיטה ביאר בספר תולדות יעקב יוסף פרשת קדושים ששמע ממורו זלה"ה ענין שחיטת יה"ר לעת"ל שמוציא ממנו הרע וכן בפרשת בהר פי' דכשיוציא ממנו חלק הרע ישאר מלאך קודש וזה מה שאמר יוסף לאחים (לקמן מ"ג, ט"ז) "וירא יוסף אתם את בנימין ויאמר לאשר על ביתו הבא את האנשים הביתה וטבח טבח והכן כי אתי יאכלו האנשים בצהרים" וביארה הגמ' (חולין צ"א ע"א) דפרע להם בית השחיטה וזה הביאור ב'וטבח טבח והכן' ובפשטות היינו משום שרצה שיאכלו עימו והרי לא יאכלו בשר נבילה וע"כ צריך להראות את השחיטה. אמנם הצפנת פענח ביאר דענין זה רצה להראות להם את הענין של שחיטת היצה"ר והיינו להשאירו אך לשלוט עליו.

וענין זה של שליטה על היצה"ר רמזו במה שהוא נזיר עולם והביא הצפנת פענח דהנה כתיב (לקמן מ"א, י"ד) "ויגלח" ובאונקלוס "וספר" ולכאוי הוא צ"ע שהרי בכל מקום בתורה שכתוב ויגלח תרגם אונקלוס 'ויגלח' ולמה כאן תרגם ויספר. ועוד יש להביא בזה דגבי אבשלום ג"כ כתיב (שמואל ב' י"ד, כ"ו) "ובגלחו את שער ראשו" ובתרגום יונתן בן עוזיאל "ובספרותיה" ושונה מכל מקום שתרגם לשון גילוח. וביאר הצפנת פענח דלא קשיא מידי שהרי אבשלום היה נזיר עולם והיינו שכל שנה מיקל את שערו בתער וממילא מובן דא"י גילוח גמור אלא סיפור והיינו שמשאיר חלק ואף יוסף היה נזיר עולם ולכן מיקל בתער והביאור בזה הוא דאינו דומה לאותו נזיר של שמעון הצדיק שגילח את כל שערו לשמים והיינו ביטול גמור של היצה"ר אך יוסף לא עשה כן אלא רצה להשאיר את היצה"ר ולכבוש אותו וע"כ היה נזיר עולם והיה מיקל בתער וע"כ תרגם אונקלוס וספר ולא ככל התורה ויגלח.

ולעיל ביארנו דענין צד ימין וצד שמאל היו שוים אצלו והיינו נצח שהוא צד ימין כלשון הכתוב נעיונות **בימינך** נצח. והוד הוא צד שמאל וזה ביאור החלום (בראשית ל"ז, ז) "והנה קמה אלומתי וגם נצבה" והיינו שהיא ישרה ששולט ב' רגליו בשוה והיינו ב' הצדדים שוים ואין אחד יותר מהשני ומבואר ענין זה במדרש (בראשית רבה פרשה פ"ו פסקא ד') "ויהי איש מצליח, רבי ברכיה אמר גבר קפוז כמה דתימא (שמואל ב' יט) וצלחו הירדן לפני המלך" ופי' המתנות כהונה "איש מקפיץ" וענין קפיצה יעוי' בירושלמי ביצה פ"ה ה"ב ואהלות פ"ח משנה ה' דהוא קופץ ב' רגליו בבת אחת והיינו דאין שום מעלה לצד ימין על שמאל ולא להיפך.

וביאר הצפנת פענח עוד דהנה יעוי' בירושלמי נזיר פ"ב ה"ב "איש מהו להתפיש לו נזירות בלשון אשה תמן אמרין הא נזירה איעבר אשה מהו להתפיש לה נזירות בלשון איש (כו') א"ר יוסי כל עצמו אינו קרוי נזירות אלא בלשון איש או אשה כי יפליא לנדור נדר" ויעוי' במפרשי הירושלמי שם דפשוטו דמועיל לאיש בלשון אישה וכן לאישה בלשון איש והיינו דבנזירות איש ואישה שוין ואין חילוק ביניהם כלל. והיינו דענין נזירות הוא גם זכר וגם נקבה וכידוע ענין זכר הוא מסמל את המשפיע וענין נקיבה מסמל את המקבל וא"כ ענין נזירות הוא משפיע ומקבל כא' וזה כאדם הראשון קודם הנסירה שהיה משפיע ומקבל כא' וזו הייתה הדרגה של יוסף וזה בחינת יסוד שהוא משפיע את כל הספירות ה' חסדים וה' גבורות.

והוסיף עוד הצפנת פענח דהנה בה"ג כתב בהקדמה לספרו "אמר לה חסד (לתורה) אע"פ שקדמת אותי צריכה את אותי שבשבילי נברא אותה" ומבואר שהתורה צריכה לחסד וזה הקליעה של התורה והיינו החן וכמבואר בסוכה מ"ט ע"ב "אמר רבי חמא בר פפא כל אדם שיש עליו חן בידוע שהוא ירא שמים שנאמר חסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו" ולכאוי צ"ב דהתחיל דאם יש עליו חן ידוע שהוא יר"ש והפסוק שהביא לא הוזכר כלל חן אלא חסד דהחסד הוא על יראיו וא"כ היה צריך לומר כל אדם שיש עליו חסד בידוע שהוא ירא שמים ובע"כ דחן היינו חסד והיינו דכיון דיש עליו חסד ה' יש עליו חן דהוא אותו דבר וממילא ידוע שהוא יר"ש ואמנם היה מקום לומר דחן הוא נגד ע"י חסד ה' ואינו חסד ה' עצמו וממילא אין לומר דחן היינו חסד וצ"ע.

וזה הביאור במה שהיה יוסף מסלסל בשערו (כמשי"כ רש"י עה"פ והוא נער את בני בלהה ואת בני בלהה נשי אביו וכן קודם מעשה פוטיפר איתא שסלסל בשערו ואמר הקב"ה שאבך מתאבל ואתה מסלסל בשעריך מיד אני מגרה בך את הדוב והיינו אשת פוטיפר) וענין החסד יעוי' בסוכה מ"ט ע"ב "ואמר רבי אלעזר מאי דכתיב פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד אלא תורה לשמה זו היא תורה של חסד שלא לשמה זו היא תורה שאינה של חסד איכא דאמרי תורה ללמדה זו היא תורה של חסד שלא ללמדה זו היא תורה שאינה של חסד" והיינו ללמד אחרים להשפיע וממילא מובן דיוסף שהיה ג"כ משפיע היה בו את החסד וכיון שחן וחסד הם אותו ענין א"כ במה שהיה עושה סלסול בשערו והיינו חן הכוונה בזה שהיה משפיע והוא החסד של משפיע וזה ענין הנזירות שהיה משפיע ומקבל.

וביאר הצפנת פענח דזה הגדר של יוסף דהיה יפה תואר ויפה מראה והיינו שהיה מידת היסוד שהוא משפיע על הכל וכמשי"כ בספר מובחר שבאבות להאר"י ז"ל דף כב "זהו ויהי יוסף שהוא היסוד יפה תואר ויפה מראה, שנמשכים אליו הדרת פנים כי לפי שמי שהוא סריס אין לו הדרת פנים" ונראה כוונתו דמי שהוא סריס אין יכול להשפיע דהוא לא יכול להוליד וחסר בו כוח הנתניה.

והוסיף עוד הצפנת פענח דזה גופא מה דכתיב בהפטרה "על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעלים" דהרי מידת היסוד היא בחינת רגל וזה הנעל שמכרו את הצדיק בעבור הנעלים וזה נעלם מיעקב אבינו דרגתו של יוסף וע"כ הוא אמר חיה רעה אכלתהו טרוף טרוף יוסף ועי"ז נסתכן יוסף בנסיון של אשת פוטיפר וכשגגה היוצאה מלפני השלט.

וביאר עוד דהנה איתא בסוטה י"ז ע"א "איש ואישה זכו שכינה ביניהם לא זכו אש אוכלתן" ופרש"י שהקב"ה חילק שמו י' באיש וה' באישה. ובמנחות כ"ט ע"ב מבואר דהעוה"ז נברא באות ה' והיינו כנגד האישה ואילו העוה"ז נברא כנגד האיש. ויוסף הוא כמובן איש אך הוסיפו לו אות ה' בשמו כמשי"כ בסוטה ל"ו ע"ב דכתיב "עדות ביהוסף" והיינו יוסף בתוספת ה' והיינו עוה"ב מלבד מה שכבר יש לו את ה' של העוה"ב. והיינו כנ"ל דהוא גדר משפיע ומקבל בב"א כאדם הראשון קודם הנסירה וע"כ יש לו את ה' ואת הה'.

והמקור לזה שיוסף הוא נזיר הוא לכאוי מה דכתיב "תבואתה לראש יוסף ולקדוד נזיר אחיו" והיינו דהוא היה נזיר. ובאמת הצפנת פענח על ההפטרה הביא על הפסוק "ומבחוריהם לנזירים" דיוסף היה הנזיר הראשון וציון לגמ' שבת קל"ט ע"א "ואמר רב מלאי משום רבי יצחק מגדלאה מיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין דכתיב ולקדוד נזיר אחיו רבי יוסי ברבי חנינא אמר אף הן לא טעמו טעם יין דכתיב וישתו וישכרו עמו מכלל דעד האידנא לא (הוה שיכרות) ואידך שיכרות הוא דלא הוה שתיה מיהא הוה" ונראה פשוט מן הגמ' דיוסף היה נזיר גמור שהרי הביאה הגמ' פסוק זה של נזיר על הא דלא שתה יין.

והנה יעוי' במהרש"א שם שכתב וז"ל **ולקדקד נזיר וגו'** לאו נזיר ממש קאמר דהא כתיב ויגלח ויחלף וגו' אלא נזיר יין היה ונראה טעם שפירשו מיין לפי שקלקול המכירה בא להן מתוך אכילה ושתייה כמ"ש בפירש"י פ' וישב לרעות את צאן וגו' לרעות את עצמם וכתב וישבו לאכול וישאו עיניהם וגו' וכמ"ש הרואה סוטה בקלקולה זיר עצמו מן היין. אך קשה דודאי יוסף שהכירם שהם אחיו ניחא שהותר לו הנדר אבל הם שלא ידעו עדיין אם הוא יוסף למה הותר היום נדרם יותר מכל הימים שהיה יוסף פרוש מהם וי"ל מפני אימת המלכות התיירו היום נדרם ומה"ט נמי לפי דעתם שתו סתם יינם אף על פי שלעתידי יהיה אסור מדרבנן ולפי"ז איכא למימר נמי דיוסף נזיר ממש היה אלא מפני כבוד מלכות גילח עצמו תוך ימי נזירותו וניחא השתא למאן דאמר שאף הם לא שתו יין ולמה הוא נקרא נזיר ולא אחיו לפי שהוא היה נזיר ממש משא"כ אחיו שלא היו נזירים אלא כפרושים מיין ועי"ל שהוא נקרא נזיר למעלתו אף על פי שלא היה ברשות עצמו והיה בין הנכרים אעפ"כ היה נזהר בפרישות יין וק"ל"

ואמנם לפי הצפנת פענח הקושיא הראשונה של המהרש"א למה גילח לא מתחילה כלל שהרי הוא דינו לגלח שהרי הדין הוא דנזיר עולם מקל בתער כל י"ב חודש וכדביא הצפנת פענח וא"ש הכל בפשיטות. ובאמת בפרשת מקץ האריך בזה הצפנת פענח מעט יותר וכתב דהיה אז ר"ה וכמ"ש"כ תקעו בחודש שופר והוי י"ב חודש וע"כ מיקל בתער והוסיף שעברו את החודש והיה אלול מעובר ושפיר לא חילל יוסף את היו"ט של ר"ה ולכאוי' אינו מובן דביא ב' הוכחות שהיה אז ר"ה וא"כ כן חילל את היו"ט וממ"י אם מדין מיקל בתער א' ליב"ח א"כ אם עיברו א"כ אי"ז חודש ולא היה יכול להקל בתער וצ"ע.

ואמנם לא ביאר המהרש"א אלא למה הוא התיר לעצמו לשתות את היין משא"כ אחיו וכתב דהוא מפני כבוד המלכות והיינו דהם עוד לא ידעו שהוא יוסף וא"כ אכתי צריכים להמשיך לא לשתות מחמת הצער ולפי מש"כ לבסוף וכן לפמ"ש"כ אנו ע"פ הצפנת פענח דלא קשיא מידי לכאוי' יקשה כיון שיוסף גדר נזיר יש לו א"כ למה מעתה הפסיק לשתות יין.

והנה לקמן (מ"א, י"ה) על הפסוק "שבע פרות בריאות בשר ויפת תואר" והעיר הצפנת פענח דלעיל בתחילת הפרשה כתוב קודם יפות מראה ורק אח"כ בריאות בשר וכן לא כתוב תואר אלא מראה. וביאר הצפנת פענח דהנה יש פלוגתא האם עדיף בשר שמן או ריבוי בשר והיינו בכמות או באיכות וכן איכא בעיא בירושלמי האם עדיף מראה או משובח. וכתב דקודם מתן תורה היה מראה עדיף מבשר שמן ואילו בשר שמן עדיף על ריבוי בשר והאריך בזה דקודם מתן תורה מראה היינו שכל וכדו' עדיף ואילו לאחר מתן תורה מעשה עדיף והיינו כמות ואף אצל יוסף הוא כך שבתחילה מראה עדיף והיינו השגות וכדו' ואילו לאחר מעשה פוטיפר ירד ממדרגתו ואז מעשה עדיף ועי"ש מה שביאר בזה הסדר של הדברים.

ובפרשת וישב הוסיף הצפנת פענח דיעקב לא ידע מדרגה זו של יוסף וביאר לפי"ז ענין מה שהביאו האחים כתונת יוסף טבולה בדם שעיר עזים דלכאוי' יש להקשות דהנה איתא בנדה (י"ט ע"ב) "איזהו אדום כדם המכה מאי כדם המכה אמר רב יהודה אמר שמואל כדם שור שחוט ... אמי ורדינאה א"ר אבהו כדם אצבע קטנה של יד שנגפה וחיייתה וחזרה ונגפה ולא של כל אדם אלא של בחור שלא נשא אשה ועד כמה עד בן עשרים" ואע"פ שהם ב' שיטות נפרדות בביאור מהו דם המכה מ"מ נראה ודאי דלא חולקים במציאות כ"כ וממילא ברור הדבר דהדם הכי קרוב לדם בחור שלא נשא אשה לכוי"ע הוא דם שור אלא דנחלקו מהו דם המכה ועל איזו מכה דיברו. ולכאוי' לפי"ז צ"ב מה שטבלו את הכותונת בדם שעיר עזים ופרש"י כיון שדמו דומה לשל אדם למה לא טבלוה בדם שור שודאי דמו דומה לדם בחור שלא נשא אשה בן עשרים. ומסתמא יעקב מבין בדמים היה.

וביאר הצפנת פענח דאדרבה זה גופא מה שרצו האחים לומר ליעקב שיוסף חטא בעריות וע"כ אמר טרוף טרוף יוסף וזה עיקר בכייתו של יעקב שחטא יוסף וזה מה שאמר חיה רעה אכלתהו ובאמת מובא שנתנבא על אשת פוטיפר וזה חיה רעה אכלתהו אך הצפנת פענח מבאר דלא היה זה סתם חיה רעה אלא הוה כשגגה היוצאה מלפני השליט שחשדו מאישה. ולפי"ז ביאר הצפנת פענח דזה כוונת יעקב באומרו 'כי ארד אל בני אבל שאולה' דכיון דחטא באישה יש צורך להוציאו מן הגיהנום ואף בזה ניבא וגזר על עצמו שהרי אמרו לחד מ"ד דויבוא הביתה לעשות צרכיו עימה אלא שדמות דיוקנו של אביו נראתה לו בחלון ואמרה לו עתידים אחיך להיכתב על החושן רצונך להיכתב עמהם וכי' וכדביא רש"י שם וזה מה שירד אל בנו בשביל להורידו מהשאלו.

ובכ"ז לא ניצל יוסף מזה שהרי דרשו חז"ל בסוטה על הפסוק ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו שעתיד היו י"ב שבטים לצאת מיוסף ולא יצאו ממנו אלא ב' וזה משום ויפוזו זרועי ידיו הסמוך לותשב באיתן קשתו ששבה קשתו לאיתנו במעשה אשת פוטיפר ויצא הזרע מבין צפרני ידיו בדרך נס ובכל ציפורן הפסיד שבט אחד וע"כ מתוך י"ב שבטים נשארו לו ב'.

והוסיף הצפנת פענח דזה ענין מוציא שם רע שאין לו כפרה עולמית כיון שהתוצאה של מעשה זה היא איבוד של י' שבטים ולדבר כזה אין כפרה ואולי כוונתו לזה שמבואר בכמה מקומות שאמנם יוסף פייס את האחים שלא יעצבו על המכירה אבל לא מחל להם בפירוש וע"כ נענשו עמ"י בעשרה הרוגי מלכות. ומה שלא מחל להם כי באמת אין להם מחילה עולמות וכמבואר בכמה מקומות על מוציא שם רע. ובמקום אחר כתב הצפנת פענח שיעקב לא ידע את דרגתו של יוסף דהיה שולט בב' ידיו ורגליו כא' וע"כ חשב והאמין בדעתו שנכשל באישה.

והנה בעיקר חשדו של יעקב שיוסף נכשל באישה מצינו כבר בחז"ל במסכת כלה רבתי (פ"ג ה"ו) **ברייתא** העבר רצונך ורצון חברך מפני רצון שמים, שכן מצינו ביעקב אבינו שלא נשק ליוסף בנו. **גמ'** ואמאי לא נשיק ליה, סבר דילמא אידי ריגלא אטעותיה נשי אגב שופריה, כדכתיב וירא אליו ויפול על צואריו, ויבך על צואריו עוד, איהו בעי למינשקיה, ולא שבק ליה, דכתיב ויבך על צואריו עוד, והינו דכי נח נפשיה, כתיב ויבך עליו וישק לו, אמר תלתין ותלת שנין ומית, ולא נשקתיה לפומיה דאבא, והשתא קברנא ליה ולא נשיקנא ליה; והינו דכתיב וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה, אטו עד השתא לא ידע מאן נינהו, אלא דשייליה אם לא איתילידו בכתובה, וכיון דאחזייה כתובה, אתייתבא דעתיה, ונשקינהו בדיל יוסף. אמר רבא שמע מינה יוסף נתחמם לנגדה, דאי סלקא דעתה לא נתחמם לנגדה, והתניא הניח ידו על בני מעיו, ואמר בספקות שבכם כך, בודואות על אחת כמה וכמה, מובטח אני שאין רמה ותולעה שולטת בכם, וקרא על עצמו אף בשרי ישכון לבטח, והא לא מיחשיב בהדיהו, וכל שכן יעקב דמיחשיב בהדיהו, הילכך צפה יעקב ברוח הקדש ונמנע מלנשק ליה, והיכא רמיזא, דכתיב ותשב באיתן קשתו, וכתב עריה תעור קשתך, ומי גרם לו שלא ינצל לו, שבועות מטות אומר סלה, מאי אומר סלה, אלוקי יעקב"

ולפי"ז מיושב ג"כ ענין הנזירות למה כבר יכל לשתות יין כיון שכל עיקר מדרגתו זו הייתה רק עד מעשה אשת פוטיפר אבל לאחמ"כ לא היה כבר במדרגה זו וע"כ לא היה נוהג כלל דיני נזירות וממילא שוב יכל לשתות יין וכמדו' דהצפנת פענח עמו כתב דברים אלו במקום אחר במפורש.